

L I T E R K A

duben 2013

Ačkoli se tomu počasí ještě usilovně brání, podle kalendáře již nastalo jaro. Snad se nám jej podaří přivolat básní Jana Skácela, kterou jsme vybrali pro tento měsíc. Přinejmenším by mohla jarně naladit alespoň Vás.

Hned po aprílových Velikonocích jsme v Památníku připravili pokračování cyklu „Moravské nakladatelství se představuje“ a celou výstavu jsme pojali ve svěžích jarních barvách. Třetí dubnovou středu Památník navštíví v rámci StřeDění velmi zajímavá osobnost české

- » Editorial
- » Verše měsíce dubna
- » Dubnová výročí
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Hledáme
- » Leželo mi na stole
- » Barrister & Principal
- » Setkání muzejních knihovníků a knihovnic
- » Milan Uhde vstoupí do kláštera
- » Tři otázky

kultury, Milan Uhde. Všechny ty, kdo se chtěli zúčastnit literární soutěže Skrytá paměť Moravy, ale doposud neposlali své texty, upozorňujeme, že byla ukončena poslední březnový den, a nyní napjatě očekáváme rozhodnutí odborné poroty. Za všechny došlé příspěvky děkujeme.

Jak jste se již mohli dočíst v březnové Literce, Památník v poslední době prochází mnohými personálními změnami. V tomto čísle se Vám tak již svými články představí nové posily Památníku, zvláště ta nejčerstvější, PaedDr. Libor Kalina, kterého bych tímto ráda uvítala.

*V tomto čísle poprvé
Vaše Martina Kloudová*

Verše měsíce
duben

Jan Skácel: Stopadesátý sonet o jaru

*Jaro je tak křehké
až se světlo láme
pomalu
slímáčími růžky*

*se odhodlává tráva
listí má prsty
k zemi svěšené
a ráno nepřestává*

*po celý den
a trvá přes půlnoc
až do poslední chvíle*

*na větvi hlóhu
zpívá v dešti křes
a šílený je*

Některá (nejen) literární výročí měsíce dubna 2013

V dubnu 1920

začal v Lidových novinách vycházet kreslený seriál Liška Bystrouška. Na počátku byly kresby malíře Stanislava Lolka, ke kterým na popud šéfredaktora novin Arnošta Heinricha napsal doprovodné texty Rudolf Těsnohlídek. Původně se prohnaná liška jmenovala Bystronožka, známá Bystrouška vznikla až chybou sazeče v tiskárně a toto jméno jí již zůstalo. Seriál vycházel čtyřikrát až pětkrát týdně do června téhož roku. Díky velké oblibě byl brzy vydán v knižní podobě.

6. dubna 1970

se uskutečnila premiéra československého filmu Adelheid, natočeného podle stejnojmenné novely prozaika Vladimíra Körnera, který je rovněž autorem scénáře. Příběh se odehrává bezprostředně po skončení druhé světové války v severomoravské pohraniční vesnici, kam přijíždí bývalý poručík československé zahraniční armády Viktor Chotovický, aby se ujal správy majetku aktivního nacisty Heidenmanna. Na úklid a vaření je mu přidělena Heidenmannova dcera Adelheid. Režie filmu se ujal František Vlácil a do hlavních rolí byli obsazeni Petr Čepek a Emma Černá. Snímek získal několik ocenění na filmových festivalech.

12. dubna 1743

se v Žatci narodil Karel Rafael Ungar, český kněz a knihovník. Od roku 1780 stál v čele pražské univerzitní knihovny v Klementinu a zasloužil se o její velký rozvoj. Knihovnu například rozdělil do přibližně padesáti tří oddělení, což zůstalo v principu zachováno do současnosti. Zavedl také praxi, podle níž každý pražský tiskař musel knihovně odevzdat jeden výtisk od každé vydané knihy. Postupně se působnost tohoto nařízení rozšířila na celé Čechy.

Nejbližší akce a výstavy Památníku písemnictví na Moravě

3. dubna, 17 hod., vernisáž výstavy

Moravské vydavatelství se představuje: Barrister & Principal

Pokračování výstavního cyklu o vydavatelstvích ze současné Moravy představí brněnské nakladatelství se širokým zaměřením od beletrie po odbornou literaturu. Výstava potrvá do 30. června.

Literární kaleidoskop: Literární škamna

Knihovna Jiřího Mahena v Brně, Koblížná 4 ve spolupráci s Památníkem písemnictví na Moravě

9. dubna, 17 hod.

Vzdělávací čtyřměsíční cyklus pokračuje blokem zaměřeným na literaturu. Přednáška o kontroverzní osobnosti Františka Matouše Klácela bude doplněna knižními tipy a novinkami.

16. dubna, 17 hod.

Vzdělávací čtyřměsíční cyklus pokračuje blokem zaměřeným na literaturu. Přednáška nazvaná Lásky Petra Bezruče bude doplněna knižními tipy a novinkami.

17. dubna, 17 hod., Středění: Milan Uhde

Nejen o literatuře nad knihou esejí Objevy pozdního čtenáře, ale o české kultuře vůbec přijde do Památníku písemnictví na Moravě besedovat Milan Uhde – dramatik, prozaik, autor písňových textů, bývalý ministr kultury a současný předseda rady České televize.

24. dubna – 31. října, In omnibus glorificetur Deus (hostující výstava)

Moravská zemská knihovna v Brně ve spolupráci s Masarykovou univerzitou a Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem pořádá výstavu k 200. výročí povýšení rajhradského kláštera na opatství.

SETKÁNÍ MUZEJNÍCH KNIHOVNÍKŮ A KNIHOVNIC

Ve čtvrtek 21. března hostil rajhradský Památník písemnictví na Moravě setkání jihomoravské sekce Knihovnické komise Asociace muzeí a galerií ČR. Za krkolomně znějícím názvem se skrývá profesní sdružení sloužící muzejním knihovníkům pro vzájemná setkávání, výměnu zkušeností a informování o dění v oboru. Muzejní a galerijní knihovny stojí na rozhraní dvou světů: jsou součástí institucí, jimž vytvářejí odborné zázemí, popřípadě budují vlastní muzejní sbírky spjaté s knižní kulturou,

současně však dokážou komunikovat se světem knihovnickým, který má v mnoha ohledech oproti muzeím odlišná specifika. I díky tomu lze říci, že role muzejních knihoven setrvale stoupá, a to nejen „dovnitř“ svých institucí, ale také směrem k veřejnosti: zpracováváním různorodých fondů, jejich zpřístupňováním prostřednictvím webových katalogů a v neposlední řadě digitalizací vzácných či ohrožených svazků. To vše jsou aktivity, jejichž cílem je rozšířit spektrum muzejních služeb odborné i laické veřejnosti. Bez pravidelné výměny profesních informací a zkušeností by však toto úsilí nebylo efektivní.

Jiří David

Barrister & Principal

První jarní výstavou Památníku písemnictví se uvede brněnské vydavatelství Barrister & Principal a naváže tak na předchozí výstavy cyklu *Moravské vydavatelství se představuje*. V rámci tohoto projektu jste měli v minulých letech možnost nahlédnout do zákulisí nakladatelství Host a Repronis.

Výstava představí nakladatelství jako takové a seznámí s edičními řadami a kmenovými autory. Ačkoli byly počátky nakladatelství obtížné, dokázalo si vybudovat pozici na českém trhu a udržet se již po dobu téměř dvaceti let. Díky širokému edičnímu záběru si svou knihu dokáže najít každý, děti, teenageři, rodiče i prarodiče. Záměrem majitelů Františka Mikše a Iva Lukáše je vydávat knihy pro radost. Této linii nasvědčuje ostatně i název Barrister & Principal, který vychází ze zábavné historky s nepovedeným

překladem, kdy v jedné z knih zůstaly funkce právník a ředitel v původní podobě, tedy Barrister & Principal. Na vernisáži se podrobnosti jistě dozvíme přímo od jednoho z majitelů.

Výstava bude zahájena 3. dubna a potrvá do 30. června.
Těšíme se na Vás na vernisáži ve středu 3. dubna od 17.00 hod.

Martina Kloudová

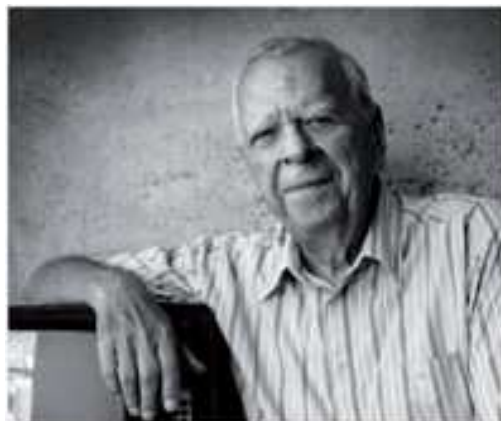
MILAN UHDE VSTOUPÍ DO KLÁŠTERA

Nejen o literatuře nad knihou esejů *Objevy pozdního čtenáře*, ale o kultuře a umění vůbec přijede do Památníku písemnictví na Moravě v Rajhradě u Brna besedovat ve středu 17. dubna od sedmnácti hodin Milan Uhde – dramatik, prozaik, autor písňových textů, emeritní ministr kultury a aktivní předseda rady České televize. Nedávno velkoryse obnovené prostory kvadratury benediktinského opatství s tisíciletou kulturní historií poskytnou setkání s přední osobností kulturního i společenského života jistě důstojné zázemí a třeba i příležitost pro hledání paralel mezi úlohou a posláním knih a literatury kdysi a dnes.

Televizní obrazovky svítí na každého z nás prakticky denně. Zcela jistě tedy zbude prostor i pro názory a otázky týkající se veřejnoprávních médií, ostatně není tajemstvím, že Milan Uhde působil také v roli místopředsedy Rady Českého rozhlasu. Zejména milovníkům divadla je však důvěrněji znám především díky své stále aktivní spolupráci s hudebním skladatelem Milošem Štědrněm a scénou Městského divadla Brno. Spolu jsou podepsáni nejen pod slavnou provázkovskou inscenací *Balada pro banditu*, divadelní a filmovou adaptací Olbrachtova románu *Nikola Šuhaj loupežník*, ale také úspěšnými tituly, na které se takzvaně „chodí“, čili těší se divácké přízni, a nejen u brněnského publika. Konkrétně se na hudební scéně MDB jedná o muzikálovou adaptaci slavného Stendhalova románu *Červený a černý*, odehrávající se v revoluční Paříži. Do francouzské metropole přivádí diváky také převyprávěný příběh Zolovy *Nany*. Pro svou třetí aktuální muzikálovou látku sáhnul libretista Uhde do pokladnice české literatury a vybral si jako námět *Divou Báru* Boženy Němcové.

Podstatnou část tvorby Milana Uhdeho poznamenal komunistický zákaz, a tak si jeho divadelní hry nacházely cestu ke svému publiku pod jmény „pokryvačů“, v případě inscenací Divadla na provázku se jednalo zejména o režiséry Zdeňka Pospíšila, Petra Oslzlého a Petera Scherhaufera (Profesionální žena, Balada pro banditu, Pohádka máje nebo Prodaný a Prodaná). Ostatní Uhdeho texty vycházely v samizdatových edicích a většina čtenářů se s touto produkcí mohla seznámit až po listopadu 89, mimo jiné také prostřednictvím práce vydavatelského družstva Atlantis, které založil Milan Uhde již v zimě roku 89. Posléze je převzala jeho manželka, když byl Milan Uhde zvolen do funkce předsedy Poslanecké sněmovny. Čelnou funkci vykonával až do roku 1996, posléze přijal roli ministra kultury a angažoval se také ve vedení ODS. Po názorových rozchodech se stal opět „spisovatelem z povolání“, což oceňují zejména již připomínaní milovníci divadelního umění.

Libor Kalina

3 OTÁZKY pro

Zuzanu Voráčovou

PhDr. Zuzana Voráčová je od roku 2011 odpovědná za redakci, propagaci a PR v nakladatelství Barrister & Principal, přičemž má již za sebou patnáctiletou praxi v oboru.

Jaké byly počátky nakladatelství Barrister & Principal?

Nakladatelství Barrister & Principal bylo založeno v r. 1994 a vydává původní i překladovou prózu a poezii včetně dětské literatury, knihy z dějin a teorie umění, z českých a světových dějin, náboženství a teologie, psychologie, sociologie, politologie a politiky, médií, filozofie, ekonomiky, literární vědy, dále jazykové příručky, obrazové publikace se zaměřením na výtvarné umění a architekturu.

Ve své vydavatelské činnosti spolupracuje s řadou univerzit a vysokých škol a dalšími vědeckými a kulturními institucemi a realizuje řadu projektů. Dlouhodobě se věnuje tématu holocaustu, komunismu a fašismu. V tzv. modré řadě vycházejí monografie, příručky a slovníky, základní v daném oboru, které jsou určené studentům bakalářského i magisterského studia vysokých škol.

Co nového letos připravujete k vydání?

V edičním plánu na letošní rok jsou stejně jako jindy knihy zapadající do našich edičních řad a ediční politiky. V první řadě je to několik knih uměnovědných, mezi jinými například monografie hradeckého architekta Vladimíra Fultnera z pera Marcela Pencáka, *Taotie a kniha z nebe. Studie o umění a vizuální kultuře Číny* známého autora Ladislava Kesnera či *Umění bez revolucí* Radka Horáčka. Dokonce ve třetím, rozšířeném vydání vyjde úspěšný *Gombrich. Tajemství obrazu a jazyk umění* Františka Mikše.

Historie bude zastoupena zajímavým žánrem, který se nazývá „alternativními dějinami“ a v podstatě se dá charakterizovat slovy „co by kdyby“. Kniha ponese příznačný název *Historie na rozcestí* a síly v ní spojilo hned šest autorů včetně tak známých, jako jsou například Oldřich Tůma nebo Jiří Suk.

Věrní zůstáváme také již, dá se říci, kmenovému autoru Paulu Johnsonovi, jeho řadu životopisů známých osobností vedle Sokrata, Ježíše a Darwina doplní letos Stalin.

Pro děti připravujeme hravou angličtinu, pro jemné povahy několik básnických sbírek – dnes podnik téměř sebevražedný.

Skutečné lahůdky chystáme jako obvykle na podzimní trh. Podařilo se nám objevit několik zajímavých románů, které bodují v žebříčcích světových bestsellerů. Román *Večeře* holandského spisovatele Hermana Kocho hrábne do živého, nastoluje totiž otázku, jak daleko jsou schopni zajít rodiče, kteří chrání své děti. Problémy a otázkami současného světa se zabývá i román Jamese Meeka se zvláštním názvem *Srdce tam vtrhlo*. Trochu erotiky ve spojení s uměním přinese román uměnovědce Johna Bergera s lapidárním názvem *G*. Zakládáme si na tom, že spolupracujeme s excelentními překladateli, nyní například s Robertem Křesťanem (překlad díla Normana Mailera) nebo Tamarou Vánovou, univerzitní profesorkou a anglistkou.

Jaké plány máte s nakladatelstvím do budoucnosti?

Naše plány jsou jasné: vydávat i dále kvalitní knihy od dobrých autorů, pečlivě redakčně připravené a vkusně polygraficky vypravené, zároveň se ovšem také musíme snažit nevydávat knihy určené jen malému okruhu zájemců, ale oslovit i širší čtenářskou obec. Komerčním nakladatelstvím v pravém slova smyslu však zřejmě nebudeme nikdy,

snažíme se získávat granty a oslovovat kulturní instituce a univerzity, které by mohly na naše projekty přispět.

Věříme, že čtenářů, kteří ocení kvalitu nebo i menšinové žánry, jako je například poezie, bude tolik, aby i naše nakladatelství mělo důvod existovat a současnou krizi, která hýbe nejen knižním trhem, ve zdraví přežít.

Leželo mi na stole Poklady jitrí fantazii

Pod rukama muzejního kurátora se objeví ledasco. U nás v Památníku písemnictví na Moravě jsou to pochopitelně nejčastěji doklady a dokumenty, spjaté tak či onak s knihami a jejich autory. Pro zapáleného člověka bývá často pravým klenotem i věc, která nemá pro většinu ostatních lidí žádnou hodnotu. Vedle profesního a odborného zájmu hodně záleží na vnitřním pocitu a míře osobního vhledu. V korespondenci Jana Skácela s Jiřím Friedem jsem narazil na prázdnou obálku. Chybí v ní obvyklá stránka úsečně vykresleného inkoustového písma, podepsaná „Janek“. Možná kdysi obalovala náčrt budoucích veršů, nebo úvahu podobnou té v jiné obálce: „Sedím u okna, padá sníh. Přemýšlím, co je bělejší, zda vločky za sklem nebo okvětní lístky broskvoní na jaře...“ I přísliby pokladů jitrí fantazii.

Libor Kalina

Z nových přírůstků

Od dr. Vladimíra Gardavského jsme získali další cenné dokumenty o životě i díle Vítězslava Gardavského, které rozšířily náš soubor archiválií, věnovaný tomuto spisovateli, básníkovi, dramatikovi a filozofovi.

Těšení na lešení

V příštích dnech jara vyrostle podél severní stěny jižního křídla prelatury v srdci rajhradského kláštera lešení. Nebude pak jistě trvat dlouho, a další část historické fasády se dočká obnoveného pláště. Hle, další z důvodů k návštěvě!

Hledáme

Host 1921-2: 7, 8, 9, 10/1922; 1922/23: celý ročník

Kulturně politický měsíčník **Červený květ**, vycházel v letech 1956–1969 v Ostravě.

List pro literární politiku Index, byl založen v Brně roku 1929. Nepřetržitě vycházel do června roku 1939. Obnoven pak byl v letech 1968–1969. Hledáme tato čísla: roč. 1933–9,10; roč. 1934–12; roč. 1935–1939 – všechna; roč. 1968–7; roč. 1969–7,10.

Společenská revue Salon vycházela jako měsíčník v letech 1922–43. Hledáme tato čísla: roč. 1–5; roč. 6 – č. 1–11; roč. 7 – č. 1, 2, 4–10; roč. 8 – č. 5–6, 11; roč. 9 – č. 5, 6, 10–12; roč. 10 – č. 2, 3, 7, 11, 12; roč. 11–22.

Prostory benediktinského kláštera jsou pro potřeby Muzea Brněnska (Památníku písemnictví na Moravě) rekonstruovány s pomocí finančních prostředků Jihomoravského kraje, Norských fondů a Regionálního operačního programu Jihovýchod.

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

Vydává Muzeum Brněnska, příspěvková organizace

připravuje Památník písemnictví na Moravě

Klášter 1, 664 61 Rajhrad

tel. 547 229 136

e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz

www.muzeumbrnenska.cz/rajhrad.htm

Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Martina Kloudová

Autoři textů: Jiří David, Martina Kloudová, Libor Kalina

Vychází desetkrát ročně, číslo 4, ročník 7.